

Memo

Kenmerk : 1967881/1967977
Aan : De gemeenteraad
Van : College van B&W
Datum : 12 september 2024
Onderwerp : Beantwoording Motie Leesbevordering (PPN 2025 e.v.)
Afschriften voor :

Aanleiding

Op 6 juli 2024 heeft u de motie 'Leesbevordering' aangenomen. In deze motie roept u het college op 'om de raad inzicht te geven in de voor- en nadelen van een mogelijke overheveling van regie en budgetten aan het onderwijs ten behoeve van leesbevordering alvorens wijzigingen plaatsvinden in het alloceren van budgetten bij de begroting'. Deze middelen worden nu rechtstreeks door de gemeente aan de bibliotheek verstrekt. Een overheveling zou betekenen dat de gebruikers, namelijk de scholen en de kinderopvanglocaties, de middelen zouden ontvangen.

Met deze memo beogen we u inzicht te geven in de (mogelijke) gevolgen van het overhevelen van het budget. De inhoud van deze memo is afgestemd met zowel de bibliotheek als het basisonderwijs.

Allereerst is het goed om te benoemen dat de kinderopvangorganisaties inhoudelijk tevreden zijn over Boekstart in de kinderopvang. En ook de scholen zijn inhoudelijk blij met De Bibliotheek op School. De vraagstukken die er liggen zijn financieel.

Boekstart in de kinderopvang

Voor een inhoudelijke beschrijving van Boekstart in de kinderopvang verwijzen we u graag naar de activiteitscatalogus van de bibliotheek, pagina 20 (zie bijlage). De dekking voor deze activiteit komt uit de post peuteropvang¹ en niet uit de algemene subsidie voor de bibliotheek.

De reden voor het mogelijk overhevelen van deze middelen is de stijging in de kosten. De bibliotheek heeft een herijking uitgevoerd van al haar aanbod en daarbij ook een kwaliteitsslag gemaakt. Voor Boekstart in de kinderopvang betekent dit dat de kosten van € 10.000 zijn gestegen naar € 20.000. Deze middelen zijn niet beschikbaar op de post peuteropvang.

Ons doel als gemeente is bovenal leesbevordering in de kinderopvang. Het is mooi als dat via de bibliotheek kan, want daar zit de expertise. Ook ontzorgt het de kinderopvang. Wanneer Boekstart in de kinderopvang niet meer afgenomen kan worden vanwege de kosten, is het alternatief om de kinderopvangorganisaties te vragen om zelf (liefst in samenwerking met elkaar) met leesbevordering aan de gang

¹ Uit deze post wordt ook de subsidie gedekt voor 2 dagdelen peuterspeelzaal voor peuters wiens ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. De voormalige 'Asschergelden'.

te gaan binnen het beschikbare budget. Het voordeel is dat er dan in ieder geval een vorm van leesbevordering blijft bestaan.

Huidige stand van zaken Boekstart in de kinderopvang (september 2024)

De bibliotheek biedt in 2024 en 2025 een afgeslankt programma voor de beschikbare € 10.000. Daarmee is het op dit moment niet nodig om de middelen naar de kinderopvang over te hevelen.

De Bibliotheek op school (dBos)

Voor een inhoudelijke beschrijving van dBos verwijzen we u graag naar de activiteitscatalogus van de bibliotheek, pagina 21. De dekking voor deze activiteit komt uit de algemene subsidie van de bibliotheek. De bibliotheek geeft aan bij dBos geen concessies te kunnen doen in de prijs of de inhoud van het programma: het is alles of niets.

De Bibliotheek op school is een cofinanciering tussen gemeente en onderwijs. Alle basisscholen in Meppel doen mee, met uitzondering van de Toermalijn: die school heeft enkele jaren geleden aangegeven niet meer mee te willen doen. Tot en met 2023 betaalde het onderwijs € 11 per leerling en de gemeente de rest. Bij de herijking van de bibliotheek stegen de kosten en hebben we als gemeente afgesproken met de scholen dat zij vanaf 2024 een percentage van 25% betalen en de gemeente 75%. Het betreft een bedrag per leerling. Voor 2025 gaat het om € 18,38 per leerling voor het onderwijs en € 55,17 per leerling voor de gemeente. Voor 2025 gaan we uit van 3.112 deelnemende leerlingen voor een totaalbedrag van € 228.888.

Het risico is aanwezig dat (een deel van) de scholen de eigen bijdrage niet meer kan of wil dragen. Dit zou betekenen dat dBos voor die scholen stopt. We willen voorkomen dat de leerlingen van die scholen vanaf dat moment geen enkele ondersteuning voor leesbevordering (buiten het reguliere onderwijsprogramma) krijgen. Een oplossing daarvoor is om de gemeentelijke bijdrage aan de scholen toe te kennen in plaats van aan de bibliotheek. De scholen die de eigen bijdrage kunnen en willen dragen, kunnen daarmee nog steeds dBos inkopen bij de bibliotheek. De scholen waarvoor dat niet geldt, kunnen de gemeentelijke bijdrage inzetten om op een andere manier aan leesbevordering te doen, via ander aanbod van de bibliotheek of los van de bibliotheek. Uiteraard wordt de gemeentelijke subsidie geoormerkt voor leesbevordering en zal deze jaarlijks verantwoord moeten worden.

Het voordeel is dus dat leesbevordering, in welke vorm dan ook, beschikbaar blijft voor leerlingen, ook wanneer scholen de eigen bijdrage voor dBos niet meer kunnen of willen opbrengen.

Er zitten echter ook nadelen aan een overheveling. Hoewel het onderwijs uiteraard ook veel expertise heeft op het gebied van lezen en leesbevordering, zal de specifieke expertise van de bibliotheek op dit gebied wegvallen. Daarnaast is het de

vraag of bij een dergelijke constructie De Toermalijn ook weer meedeelt in de gemeentelijke subsidie. Dit vraagt om een uitzetting van het budget of om een lager bedrag per leerling, waardoor de eigen bijdrage voor scholen die wel dBos willen inkopen hoger wordt. Een overheveling van de subsidie betekent ook meer administratieve lasten voor het onderwijs en de gemeente.

Tenslotte is het een risico dat de gemeentelijke begroting met een lager bedrag wordt geïndexeerd dan de bibliotheek op hun activiteiten toepast. In 2025 indexeert de bibliotheek bijvoorbeeld met 7,5% en de gemeentelijke begroting met 2,8%. Dit betekent dat de gemeentelijke subsidie aan het onderwijs vrij snel uit de pas kan gaan lopen met de kosten die de bibliotheek voor dBos rekent. De scholen die dBos willen afnemen komen dan in de knel.

Vanwege deze mismatch in indexering is overheveling richting het onderwijs voor de gemeente juist weer voordelig: door de middelen over te hevelen vormt dBos geen 'bedreiging' meer voor andere activiteiten van de bibliotheek. dBos is een basisactiviteit van de bibliotheek die prioriteit krijgt. Dit betekent dat in 2024 en 2025 andere wenselijke activiteiten van de bibliotheek geschrapt zijn/worden om dBos in stand te kunnen houden.

Huidige stand van zaken dBos (september 2024) en vervolg

Eén schoolbestuur gaf eind 2023 aanvankelijk aan dat de eigen bijdrage van 25% te hoog werd. Voor 2024 en 2025 zijn alle scholen uiteindelijk toch akkoord gegaan, ondanks financiële bezwaren. Voorlopig is er daarom nog geen sprake van overheveling. Gemeente, onderwijs en bibliotheek zijn met elkaar in gesprek over de toekomst van De Bibliotheek op School.

Een bijkomende belangrijke factor voor de gemeente is de wettelijke zorgplicht voor gemeenten als het gaat om bibliotheekwerk, die vanaf 2026 gaat gelden voor alle gemeente. Het gaat om een wijziging in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Er is nog niet bekend hoe die zorgplicht er precies uit gaat zien, maar we verwachten dat dit mogelijk nieuwe (financiële) uitdagingen met zich meebrengt. Het is vanuit het perspectief van de gemeente verstandig om eventuele acties op dBos mee te nemen in dit totaalplaatje.

Bijlages

1. Activiteitencatalogus Bibliotheek